

LA BOTIFARRA DE L'ALCALDE

—Què és, això de la botifarra?

Els que ho explicaven millor eren en Jaume Ferrer i l'Agustí Sala. Més que explicar-ho, reien.

—No te'n recordes, de quan vam anar a tancar el tracte de les cases de colònies amb l'Ajuntament de Calafusta?

En Cranes se n'havia oblidat.

Calafusta era un sol carrer en pendent i tenia a prop les Guïlleries. Als afores vam comprar-hi i llogar-hi tres cases de pagès precioses, fetes amb pedra picada dels voltants, just el que necessitàvem per als nostres nois ellencs. En vam comprar una i en vam llogar dues. Es van fer diversos viatges a Calafusta sota aquest pretext. Jo vaig anar-hi una vegada a veure les cases, i una altra, el dia que vam tancar el tracte. Qui va portar el pes de les negociacions va ser l'Ardevol, un noi llargarut, pèl-roig i barbamec —el tenia com a regidor de Joventut—, que també va viure l'afer Casal de Bellresguard. Precisament aquell dia començaven les excavacions per als fonaments. Va ser a la tornada que ens van explicar el que va succeir.

L'alcalde de Calafusta i els tres o quatre edils que formaven el consell eren convergents. Pagesos. No cobraven de l'Ajuntament. Ens etzibaven indirectes pels nostres sous, que per a nosaltres no significaven tant i per a ells eren abusius. Era inútil argumentar la part que se't quedava el partit i la dedicació completa a la política municipal. Tot fent broma, ens llançàvem dards que eren com epigrames satírics. “Si vols ser socialista i comunista també/ posa't un sou astronòmic digne de banquer// La dreta convergent s'apropia Catalunya/ i t'aportarà benestar si hi poses molta punya”. Més interessants, amb més rima i menys reblum, mig en castellà, mig en català. Les cobles de picapunt són una constant política. A l'enemic —el polític li diu adversari— no se li ha de concedir quarter ni lloar-lo mai, ni reconèixer-li cap mèrit, excepte quan mor, i fins i tot llavors, sense exagerar.

Tots parlàvem en català. En Ramiro, esforçant-s'hi, algunes vegades tornava al castellà, sobretot quan parlava amb mi. Jo, que m'entrebanco —*que m'atasco*, dèiem— en i amb el català, aquell dia el garlava fluidament. Els

pagesos ponderaven el meu llibre *N'estem fins als botons*. Preguntaven si l'havia escrit en català. Jo deia que en castellà. L'havia traduït magníficament aquell gran escriptor català... Qui, qui? L'èxit del llibre s'havia produït feia temps; encara escumejava a causa de l'impacte que llavors causà, perquè cantava les quaranta al règim franquista, i li demanava comptes pel genocidi contra Catalunya. Com és que el va autoritzar, la censura? Després es van encaparrar a preguntar sobre el Senat, una altra qüestió que els enlluernava.

—Recordes que vam dinar a la fonda d'una tal Roseta?

Es recordava del dinar, certament copiós, però del nom de la fondista, no. L'Agustí Sala li aclaria que la senyora Roseta ja havia mort o era molt vella, i que el restaurant el portava una filla o una nora.

—Que ens van servir tant d'embotit als entremesos...?

Talls de fuet, de llonganissa, de xoriç, de botifarra blanca, de botifarra negra, de bisbe, de cigaleta, de xistorra, de sobrassada, de mortadella, de catalana... En Cranes evocava tot allò i més com un bodegó flamenc de la modernitat.

—I que a en Ramiro, com a alcalde convidat, el servien abans que a la resta...?

Va caure de seguida en allò que l'Agustí Sala li volia recordar i es va posar a riure. El que té de dolent és que, trasplantada a paper, aquesta nota humorística no té la gràcia que hauria de tenir: comproves que no rius. Casum dena, mussità en Cranes, preocupat.

El primer que van servir va ser una enorme plata o safata de botifarra negra amb tot de talls ben posats. Plantaren la plata davant del nostre alcalde. Amb els colzes posats sobre la taula, ganivet i forquilla enarborats, la va acaparar i començà a endrapar els talls. Res de posar-se'n uns quants al plat i servir-se altres mostres de les safates que vingueren a continuació. Li havia passat la plata l'alcalde de Calafusta. Tothom esperava que es servís per després fer-ho la resta. En Ramiro es va pensar que era la seva ració. O que a ell li tocava botifarra negra i, a un altre, botifarra blanca, i a cadascú una botifarra o l'embotit que fos, i encara que algú del nostres intentà piular-li baixet que passés el plat, ell no ho va sentir —què dius? què dius?—, o no va voler sentir-ho, ni entendre-ho, o es va adonar que havia ficat la pota i havia d'aguantar el tipus, i continuà engolint botifarra negra sense parar i sense picotejar res de la resta, mentre els altres picotejàvem de la resta, però botifarra negra no, que per la pinta semblava millor que la resta d'embotits, fins que en Ramiro degué adonar-se de la seva bestiesa, perquè deixà dos talls al plat i tothom es va aguantar el riure; els convergents, més, i l'alcalde de Calafusta, massa. Ens el vam aguantar com no se l'aguantava l'Agustí Sala ara que ho evocava.

—Després vam saber que no li agradava tant com va assegurar, que estava fart de botifarra negra, però que no sabia com desempallegar-se del compromís que havia adquirit...

—I llavors, quan van portar els bolets a la brasa?

Era en Jaume Ferrer qui ho preguntava.

Rovellons, unes ombrel·les de color taronja guarnides d'all i julivert. En Jaume Ferrer estava en la mateixa òrbita que l'Agustí Sala.

—Mira que se'n poden dir coses, dels bolets! Sucosos, aromàtics, saborosos, bons, perfumats, fragants, exquisits... I si fas l'esnob, pots quedar-te bocabadat davant del seu disseny correcte, ponderar-ne la textura... Doncs no. En Ramiro va i diu, com ho va dir?, tu, Agustí, ho explicaves molt bé...

L'Agustí Sala no ho recordava exactament. En Cranes, tampoc. Tots tres es posaren a recordar. Va dir, va dir... Al final va ser en Cranes el que va recuperar la memòria del petit fet perdut i banalitzat. Diguem abans que en Ramiro Alonso Vergara, conscient de la seva ficada de pota, s'havia, primer, ruboritzat, després, encès, després, congestionat. Però tirà endavant. És que a mi m'agrada molt, la botifarra negra. I se'n va afartar. No podia més. No tastaré res més, digué, tot i que que els bolets encara els va tastar. I una altra vegada ens va fer tornar a sentir vergonya aliena. En punxà un amb la forquilla. Tothom els havia ponderats, i ell exclamà:

—Quina elasticitat! Són com pneumàtics petits —Mastegà—. Cautxú.

L'alcalde de Calafusta li va passar el quètxup.

—No. Vull dir que són com de cautxú. Nyam, nyam!

Primer es van sufocar els socialistes; després, nosaltres, els comunistes; després, els convergents; al final, en Ramiro. Vam tornar, com a l'anada, amb dos cotxes. A l'oficial, el del nostre Ajuntament, hi anàvem en Ferrer, en Sala, en Ramiro i jo. L'Ardevol, que va portar el seu cotxe, transportava quatre socialistes, d'entre ells, en Galtones.

—En Galtones, no —rectificà l'Agustí Sala—. Vaja! Em penso que no; queda molt silenciós i poc significat en el nostre record i no és el seu estil...

Al nostre cotxe vam parlar de qui substituiria la Guiomar. A la Guiomar ja li havíem donat la llauna. A l'altre cotxe no sé de què parlaren, però l'Ardevol, quan vam arribar a Ells, en donar-nos la mà per acomiadar-nos, digué:

—Qui substituirà la Guiomar?

—La que quedà darrere seu a les oposicions, em sembla...

—No ho sé, no ho sé —remugà l'Ardevol, i havia estat això el que tothom havia dit durant la tornada amb cotxe.

Durant l'opípar dinar —a més dels embotits i els rovellons havíem menjat costelletes d'anyell de llet a la brasa, una carn tendra, amb vetes de greix que ens regalimaven per les barbetes i les deixaven lluent— s'havien llançat indirectes, indirectes rialleres que en rebaixaven d'aquesta manera l'agressivitat: convergents contra socialistes i comunistes, socialistes i comunistes contra convergents, socialistes contra comunistes, comunistes contra socialistes, tothom contra ucedistes (absents), pot haver-hi més combinacions? Sí.

Els convergents es van fer forts al fortí del nacionalisme. Nosaltres no som sucursalistes. Nosaltres, tampoc, protestaren els pessuquers. El PSUC és un grill de la mandarina que és el PCE, es veu que havia dit Carrillo. Bé, bé, digueren en Ferrer, en Sala i l'Ardevol. En Cranes callava. El pensament se li tornava blanc i abstracte; volava i s'escapava de l'àmbit en què es trobaven; o acumulava un nombre tan gran d'idees que se n'inhibia igualment. No sempre, però... Els socialistes van posar poc entusiasme per a negar el seu sucursalisme. En Ramiro procedia del PSOE. A Ells, pràcticament tots els socialistes eren del PSOE. Dels altres quatre socialistes de la reunió, només un era PSC-PSC, cafè-cafè. Estava vermell.

El PSUC, per més que fos un grill, no era una mandarina. O era una mandarina autònoma i independent. Ja, ja, mormolaren els convergents. Els socialistes somreien de perfil. Als convergents, els titllaren de dretans i ells contestaren que eren de centre. Doncs centredreta. Només un convergent s'autoqualificà de centreesquerrà. Socialistes i comunistes rigueren: ha, ha. Encara van dibuixar més filigranes subtils durant el dinar, a part de lloar les viandes i brindar amb xampany, que encara no era cava, celebrant l'èxit de l'Operació Cases de Colònies, i de brindar també per l'amistat i la confraternització, que han de ser per damunt de la política, encara que això només s'ho creia en Cranes.

El problema que els plantejava substituir la Guiomar per la noia que va quedar segona a les oposicions era que es tractava de la Mari Puértolas, i la Mari militava en el PSUC. Ningú no es creuria que no havíem despatxat la Guiomar per col·locar-hi una de les nostres. Els de la CNT d'Ells s'ho creurien menys que ningú. Quina una que armarien! La Guiomar donaria la llauna tota la vida.

Bé. La Guiomar, rai. I els de la CNT, si tant espremiem la qüestió, ídem. Però, i els altres? L'oposició, els grupuscles, part de la població d'Ells, en Basilio, en Belmonte, la dreta, els esquerrans, els torracollonets, els que sempre critiquen, els eters descontents, molt de personal de l'Ajuntament... El món trontollava, ens fallava sota els peus o ens queia a sobre. Tothom estava d'acord que s'havia de proclamar una nova convocatòria davant la impossibilitat de col·locar una tercera en discòrdia. En Cranes s'hi oposà.

—O sigui que la Mari Puértolas ha de pagar els plats trencats únicament per la seva bona militància en un dels nostres partits? Vosaltres, els socialistes, i vosaltres, els convergents—ells també havien estat al tribunal seleccionador—, sacrificaríeu la vostra gent només per ser militants esforçats?

Pel que es veu, sí.

—Doncs em sembla una cabronada!

Es va admetre la Mari Puértolas en el lloc de la Guiomar i ningú no va dir res, o transcendí d'una manera tan insignificant que era com si ningú no hagués dit res.

No ens podem barallar mai, sempre hem de confraternitzar, escrigué en Cranes en el seu dietari. Ho va ratllar i tornà a escriure: confraternitzar sí, barallar-se no. Va tornar a ratllar-ho. Premonitòriament, allò de la confraternització el repel·lia. Cal solucionar els problemes humanament en lloc de políticament. Ho ratllà de nou.

En arribar a l'Ajuntament d'Ells, plovia. A corre-cuita, tothom va fer una encaixada de mans, acomiadant-se, murmurant-se advertències. El municipal de la porta aixoplugà en Ramiro sota un paraigua. En Ramiro pujà com un bala l'escala cap al pont de comandament del seu despatx. El municipal li parlava i li donava encàrrecs, i en Ramiro el tallà:

—No m'entregui, vostè. M'estic cagant. Em cago. La botifarra...

L'urbà restà sorprès perquè sempre es cagava en tot. En Ramiro s'anava cagant en tot, en la botifarra i pel camal avall del pantaló. Una de les dones de fer feines, quan va trobar després el regal a terra i va passar-hi la baieta, comentà: fa la mateixa olor que el lavabo de l'alcalde. I un que passava: no ens farà creure que l'alcalde es caga en el seu propi Ajuntament; deu haver estat algun *trotsko* o algun *anarca*; igual que posen silicona en un pany, deixen merda a qualsevol lloc.

Un cop sentida la història, en Farinera mirà els seus forats arqueològics, novament ciutadans, d'una manera commiserativa. Pensava: com la botifarra de l'alcalde o com la seva... Els seus ulls tornaren a fulgar: —. . .—.

Dels quatre socialistes, dos es van fer portar pel cotxe oficial a casa. Fora del radi d'acció de les mirades dels altres, demanaren al xofer que desplegués el banderí. D'altres agafaren els seus cotxes. En Cranes, un taxi, per traslladar-se a la Zona Costanera.

—Et mullaràs...

Al rodal que ocupava en Cranes no hi plovia, ans al contrari.

CONFRATERNITZANT

Efectivament, en Cranes no presencià el que alguns qualificaren de motí. Ni ell, ni l'Ardevol, ni en Ferrer, ni en Sala, ni en Ramiro, ni en Galtones, ni en Daniel, ni ningú amb càrrec a l'Ajuntament. Segons uns, tot Bellresguard s'havia plantat allà; segons uns altres, únicament els quatre gats de l'aparcament. Algun visionari jurava que no tot Bellresguard, sinó tot Ells: cridant, bramant, esvalotant.

L'excavadora era la mateixa de la vegada anterior: el conductor, no. El conductor havia dit: jo no vull embolics amb la gent que aparca allà; diuen que, el solar, l'han comprat ells. L'empresa constructora en va enviar un altre en lloc seu i a ell el van depurar a la primera reconversió. L'home va explicar repetidament durant la resta de la seva vida que l'havien acomiadat per col·locar-se de part d'uns a qui ficarien a la presó perquè volien un local d'instrucció i els en volien col·locar un de destrucció, amb joc i dones que et parlen de tu. El nou conductor va preguntar: i si a mi tampoc no em deixen treballar, què faig? Vostè tranquil, hi serà la policia. En Cranes havia parlat amb l'inspector Galíndez, que li havia comunicat que no es preocupés: posaria en marxa l'Operació Excavadora i tot solucionat. Tenia mal gust de boca. D'haver corregut davant la policia i haver-ne patit els aixafaments, d'haver-ne sofert les detencions i els interrogatoris, d'haver odiat els polis més que a ningú i com ningú, d'haver filosofat que no havien d'existir perquè no són necessaris, havia passat a demanar-ne la col·laboració i a col·locar-los contra el poble. Tampoc no era radicalment així, però no trobava arguments disculpables.

L'Operació Excavadora va consistir a enviar-n'hi dos de la bòfia, aleshores se'n deia de la bòfia. Quan va arribar el toro groc amb el conductor cavalcant-lo, els marrons saludaren. També se'ls deia marrons.

—Fins a les vuit en punt no comenci. Ens n'anem a fer un tallat.

—Els acompanyo a prendre-me'n un altre. No és sa quedar-se sol.

Van tornar del bar i el toro groc estava com assegut; tenia la pala al ras de terra, i semblava que inclinava el cap.

—Me l'han tocada! —exclamà l'home de la màquina.

—Que li han tocat què? —preguntà un del polis.

—Sí. El braç estava aixecat —L'home anomenava braç allò que semblava coll.

La boca de la pala reia obertament. A dintre s'hi havien cagat. Un llençol penjava del llom. “No volem que ens robin l'aparcament dels nostres fills”. Hi havia gent. N'hi anava arribant més. El de la màquina s'hi enfilà a sobre. Va arrencar la pancarta. Tocà els comandaments. El braç o coll s'aixecà. Les mandíbules de la pala es van tancar. La merda s'hi escorria. Un cotxe patrulla de la urbana estava a l'expectativa. El solar estava desert. Els quatre blaus de la dotació l'havien desallotjat. Havien animat els conductors que arrencaven cap a la feina perquè espavilessin. Havien localitzat la resta dels propietaris dels cotxes buscant-los pels pisos propers i els havien comminat a treure'n els trastos. Rondinaren. Atacats d'un en un, no oposaven resistència. Ells es pensaven que hi hauria veïns al solar fent pinya. No. Els que hi arribaven, anaven arribant tard. La culpa la tenia en Basilio, que havia calculat malament l'estratègia. Com se li havia acudit, convocar el veïnat a l'hora exacta que la màquina es posava en dansa? Només un cotxe romania al solar. No n'havien trobat l'amo. La grua municipal se l'endua. L'encarregat de l'excavadora, des del tron de la seva cabina, va mirar el rellotge.

—Començo?

—Comenci! —van ordenar els de la bòfia.

Les poques persones que hi eren presents s'arremolinaren al voltant de la màquina trasto. L'home advertí:

—Compte, que mossega!

Els policies empenyeren suaument els amotinats.

—Vagin-se'n!

Els urbans s'ho miraven.

—Nosaltres només tenim l'ordre de treure els cotxes i vigilar que no hi tornin a aparcar...

Blaus i marrons s'havien saludat lànguidament, tot posant-se la mà al front com una visera. El cel era moradenc, fulguraven nervis de llum i el tro rodava lluny.

Es sentí una veu:

—Alto, alto!

Algunes dones, en bata i amb rul·los als cabells, treien el cap per les finestres. Les dones que es manifestaven al solar, culgrosses i en xandall, les cridaven perquè baixessin. Elles contestaven mira com vaig. Havien de vestir-se, arreglar els nens, portar-los a la guarderia, a escola... Les del xandall rondinaven: i això que els seus marits aparquen aquí, mentre que nosaltres hem vingut per solidaritat.

—Alto!

En Frescales agitava un ninot. Alguns dels presents es van queixar:

—Ja era hora, Basilio!

—Hora? Si tan sols és un quart de nou.

El penjat que agitava era l'alcalde. El bulldòzer va deixar de bordar. El ninot era un espantaocells de cap faller. Al pit ostentava un cartell atapeït. "Els veïns de l'Associació de Veïns de Bellresguard conta el casal dels joves veïns de Bellresguard que aixafa els interessos veïns dels veïns". El capgròs estava modelat amb paper maixé. A l'artista local que l'havia realitzat, li havia quedat més bé el del president. L'artista no volia que es sabés el seu nom. El públic en sabia el malnom: en Pintamones. Per culpa d'en Pintamones, que s'havia fet enrere, en Basilio no havia pogut portar en Cranes amb l'alcalde. En Cranes s'ocupava a fons dels artistes d'Ells i en Pintamones havia exposat al museu. Ara fins i tot n'estava penedit, dels capgrossos. Cap dels dos caps no havia visitat la seva exposició. Era inútil que en Cranes li aclarís que no acostumaven a fer-ho, sobretot el president de la Generalitat. Ell els havia enviat una invitació i sabia que eren educats.

En Basilio agitava el ninot i es queixava de tot el que havia sacrificat per la causa de l'aparcament no anant aquell matí a treballar. Però tu de què treballes? Treballo en les meves coses. Amb la quota dels associats a la seva associació de veïns es pagava un sou discret.

—Amb això no en tinc ni per a pipes. Sort de les representacions que represento...

En Basilio Frescales s'acostà als dos números de la policia. A un li digué:

—Aguanti.

L'un, automàticament, agafà la vara amb el ninot de l'alcalde. Al dos li ensenyà una de les seves targetes.

—Represento els veïns.

—Quins? Aquests?

—Sí i no. Jo vinc en nom dels de la meva associació...

—On paren?

Ho preguntava perquè en Basilio havia arribat sol. Els seus associats havien fet el ronso. Eren a la feina o en altres obligacions i devocions. Cap no tenia res a veure amb l'aparcament. A la propera assemblea associativa, en Basilio pensava fotre'ls canya. Va recollir el pal amb el penjat al policia número u.

—Vostès també són poble. Vostès no poden enfrontar-se al poble.

—Miri, nosaltres no som poble, nosaltres som uns obligats.

Arribaven més persones. Es van apinyar entorn d'en Basilio. Van començar a grallar: *¡El pueblo unido jamás será vencido!* Un poli digué: Ja hi som! Sempre que en Cranes sentia aquesta falca tremolava, perquè acte seguit plovién cops. Era com un moviment reflex o condicionat. Immediatament tothom quedava dispersat, desunit, vençut i commocionat. Dues expressions dels primers anys

de l'intent democràtic el feien somriure. Es pensava que somreia irònicament. La veritat és que posava cara de peix. La *d'el-pueblo-unido-jamás-será-vencido* i la de *que-tremoli-l'enemic-en-veient-la-nostra-ensenya*. Allà, els que tremolaven, en els temps en què es tremolava de debò, eren els cantaires.

Entre els escassos dos-cents manifestants proaparcament que li comptabilitzaren els espies —un parell d'elements amb ulleres fosques del seu departament; segons la guàrdia urbana eren cent cinquanta; segons en Basilio i els seus, cinc mil—, hi havia la Guiomar, els de la CNT, amb el boleta i els seus mussols al davant, i tots els grupets d'Ells haguts i per haver. En Cranes els citava de memòria i sempre els recitava malament: PLL, PDT, MCT, MTT, els del MIPO, els del MAPO, els del MAPA, l'altra branca de la CNT, la lliga Ultrarevolucionària, la FSC, la PST, ultratrustskistes, ultramaoistes, Terra i Llibertat, Llibertat o Mort, Nosaltres Vencerem, UPC (Unió del Poble Convençut), PCO, PCU... El grup que més militants tenia, en tenia cinc. Els del PMLTM (Partit Marxista Leninista Trotskista Maoista) tan sols eren dos, menys que les seves inicials. Portaven una pancarta i un aguantava un pal i l'altre, un altre, i quan utilitzaven el megàfon i, alhora, llançaven fulls de propaganda, els faltaven mans. Aleshores deien a algun dels assistents —a Ells tothom es coneixia i es sabia qui era qui i de quin peu calçava cadascú—: ajuda'ns a aguantar la pancarta. Els últims d'arribar van ser en Belmonte i els seus aturats. A través de l'embut trompetejava: "Denunciem els enemics del poble, desemmascarem l'Ajuntament i els seus, els que tenen el pare alcalde, que xuclen la sang del poble!". L'ombra del poble, més que la seva sang i la seva unió, planejava com un aeroplà de la època del Plus Ultra per sobre seu.

Quan a en Cranes li explicaven aquests detalls, es posava les mans al cap. Es resistia a deixar de creure que l'aeroplà sempre té raó, fins i tot encara que no en tingui, perquè en aquest cas no en tenia fins i tot no tenint-ne. On era, l'aeroplà sa? En Cranes notava que no tan sols els fets el tornaven boig; les metàfores, també. L'aeroplà sa? El poble sa, cony, aquells que pretenien el casal, que alguns, en temps remots, l'havien pretès, i desitjaven per al barri una joventut prometedora i plena de projectes...! Tothom anomenava el poble, més que el poble, la paraula poble, així que poble, i el poble, per extensió, es buidaven de contingut. Però en Cranes no volia continuar per allà, per això tancava l'aixeta dels seus pensaments.

Qui primer es va tirar sobre els guàrdies van ser les dones. Espontàniament? Instintivament? Premeditadament? Induïdes? Allixonades? Els dos espies movien el cap com un sonall. No ho sabien. Els polis es van espantar. El número u es va posar la mà dreta a la porra i l'esquerra a la pistola, i el dos, la dreta a la pistola i l'esquerra a la porra. El comissari Galíndez preguntava: per què uns números porten la pistola a una banda i uns altres a l'altra banda, i amb la porra passa el mateix? Ningú no contestava.

Les dones abraçaven i petonejaven els bòfies. Algunes se n'aprofitaven, perquè eren ben plantats. Tots som iguals, tots som veïns, tots som treballadors, tots som germans... Els homes els donaven copets a l'esquena. En Basilio pontificà: vosaltres sou obrers de la porra i nosaltres del cop de falç; vosaltres no heu de carregar contra el poble, l'heu de defensar. Alguns s'animaren: nosaltres som d'UCD. Aleshores, a Espanya manava UCD. Tothom és UCD. Els que hi ha dins l'Ajuntament són socialistes i comunistes, aquells que abans us posaven bombes i vosaltres dúieu a la presó.

—Això, van dir? —preguntava un altre dia en Cranes als seus col·laboradors.

Els de la bòfia estaven emocionats. També abraçaven els circumdants. Amb les dones s'hi lluien i hi afegien algun petó.

—Anem al bar a celebrar-ho.

—Anem-hi —acceptaren els policies.

—Jo també hi vaig —apuntà el de l'excavadora.

—Tot el que es prengui avui aquí ho paga la casa —gallejà l'amo del bar.

—Victòria! Bravo! Visca el poble! Visca Bellresguard!

—Visca l'Associació de Veïns! —havia dit en Basilio.

L'excavadora reposava com extenuada per l'estrès —i com un gos que ha trobat el seu amo després de molt cercar-lo— a la porta de l'establiment. Hi havia arribat sola? Si hi hagués cabut, al bar, hi hauria entrat. La patrulla municipal se n'anava. Un dels urbans va dir d'unir-se a la xefla. Els altres argumentaren que estaven de servei. També ho estan els policies. Ara no, li respongueren.

En Cranes trucà a en Galíndez. Com era que els seus “dos” homes no havien protegit els treballs inicials del casal dels “quatre” irresponsables que s'havien proposat impedir-ho i que de moment ho havien aconseguit? Com era que se n'havien anat de copes amb els manifestants?

El comissari Galíndez —moltes vegades li deia comissari i d'altres inspector; en Cranes no sabia si era director accidental o per accident de la comissaria central i única d'Ells— es considerava cap superior, i la comissaria no la considerava comissaria, sinó prefectura.

Personalment no li feien gens de gràcia, aquells “rojos” que ara dominaven els ajuntaments. Els ajuntaments que no dominaven els “rojos”, els dominaven els “separatistes”. Sigui com sigui, ell se'n rentava les mans. Ell estava de suplent de l'Ortínez uns quants dies. Tant de bo es morís l'Ortínez i ell ascendiria. Quan contestà el telèfon parlà sibil·linament, tal com veia que parlaven els policies dels telefilms americans.

—“Els meus” homes, senyor Cranes, al-ter-na-ven amb la “massa”, amb-el-po-ble. No és això, la de-mo-crà-ci-a? Nosaltres, ara, per sobre de tot, som demòcrates. De-mò-cra-tes. Defensem la democràcia i la democràcia es defensa con-fra-ter-nit-zant...

En Cranes va parlar pausadament.

—Se-nyor Ga-lín-dez, ara mateix telefono al senyor Governador de Barcelona, de qui sóc amic personal, i li ex-pli-co-el-que-ha-suc-ce-ït...

—Per favor, senyor Cranes, no ho faci, això. Aquí hi ha hagut un malentès. Els meus homes no van saber interpretar les meves ordres. Tot seguit envio cap allà tota la dotació policial de què dispo i, a qui rebuï, li caurà el pèl. Jo mateix en persona aniré al davant de tots els meus homes...

—Un moment, senyor Galíndez. No es precipiti. No hi vagin avui, sinó demà. No hi envii tants homes. No hi vagi vostè, davant seu. O vagi-hi, com vostè ho vulgui. Però res de pegar ni de carregar contra la gent. Res de detencions. Només a fer barrera els dies que sigui necessari perquè el personal treballi. Entesos?

—A les seves ordres, senyor Cranes. Quan parli amb el senyor governador, informi'l de la meua eficiència i voluntarietat, senyor Cranes. A la seva disposició, senyor Cranes. El que vostè mani, senyor Cranes...

Li agradava, ara, evocar l'afer del Casal per a la Joventut.

Al final el vam aixecar. Bellresguard l'acollí amb entusiasme; el jovent, més. A més, va funcionar. En un país en què res no funciona, semblava la cristal·lització d'un miracle. A Ells, on tot encara funcionava menys, era com la cort celestial en èxit continu. Fins i tot els de l'aparcament van acabar conformant-se i aparcaven on podien, com tothom. Sobre el casal sempre hi brillava el sol.

Tot Bellresguard, aquest cop, tot, insistia en Cranes, va anar en manifestació cap a l'Ajuntament. Primer van avisar de la marxa. Sobretot que hi fos jo. Així que vaig haver de sortir al balcó municipal: lluia el sol, el mateix sol que el del casal. M'acompanyava l'alcalde, alguns consellers socialistes i d'altres del meu grup, entre ells, en Ferrer, com a segon alcalde, en Sala i l'Ardevol. Els tècnics hi havien col·locat un micròfon. La plaça de l'Ajuntament era un mar de caps. Els caps cridaven:

—El poble està content amb aquest Ajuntament!

Després em cantaren a mi, lloant-me:

—Feeeeeerran, Feeeeeerran, Feeeeeerran...!

Nosaltres saludàvem.

Continuaren amb els rebles.

—*¡Como los unos, somos cojonudos!*

—Què és, això dels “unos”? —vaig sentir preguntar al meu costat.

La balconada s'anava omplint de representants de tots els partits, grupuscles i associacions d'Ells.

—“Hunos”, amb hac. Els d'Atila —contestà un erudit. Qui devia ser?

Jo dubtava que aquell poble que ara m'enaltia i en altres temps em feia por, aquell poble que amb gran empenyament per part meua m'enfonsava allò de

la seva eterna raó, sabés o no sabés res d'huns o d'uns. Continuaven cridant:

—*¡Como a los doses, nadie nos tose!*

—Això no lliga —vaig sentir que deia en Dedeté des de sota la seva gorra, sempre més leninista que Lenin.

—*¡Como los treses, tenemos para meses!*

—*¡Como los cuatro, tenemos para rato!*

—*¡Como los cinco, pegamos un brinco!*

Tothom saltava.

—*¡Como los seises...!*

No vaig entendre la resta.

—Què han dit? —vaig xiuxiuejar.

—Mai no se sap què li pengem, a aquest número —em va aclarir en Sala—. Cadascú diu el que vol. Res; fan soroll amb la boca. Aquesta cantarella dels números se la van inventar aquells cursis que toquen música clàssica a l'Aula de Bellresguard.

Els recordava. Volien un conservatori de música per a Ells. Per a Ells i per a ells. Somrèiem.

—*¡Como los siete, nadie nos mete!*

Una veu preguntava:

—*¿No nos mete qué?*

I tothom:

—*¡Miedo!*

Continuaren:

—*¡Como los ocho, tocamos el chocho!*

—*¡Como los nueve, tocamos el pene!*

—Prou! No continueu!

Sobrava, el consell. La inspiració té uns límits, i només els arribava fins al nou. Van tornar als rebles eternals d'el poble està content amb aquest Ajuntament i *el pueblo unido jamás será vencido*. Arrencaren a aplaudir. Nosaltres responguérem aplaudint des del balcó.

Va parlar l'alcalde. Tots els mèrits de la construcció del casal requeien sobre les espatlles de l'Ajuntament que “nosaltres” regíem. No vam saber si es referia a tots “nosaltres”, a la regidoria en ple o solament a “ells”, els socialistes.

Vaig parlar jo. No recordo què vaig dir. Balbuceig. Tothom que que era allà, tothom, n'havia contribuït a l'aixecament, tothom, inclosos els reticents, una minoria erròniament assessorada, uns quants perversament induïts... Finalment s'havia aconseguit l'objectiu i tot havia acabat d'una manera feliç... Vaig citar Shakespeare. Tot va bé si acaba bé. “Perversament induïts” anava per a en Basilio. També era al balcó. Jo no havia oblidat les discussions, els enfrontaments, els anònims, les pintades, els insults telefònics... No ho volia

oblidar. Em van aplaudir més que a l'alcalde.

—Cranes, Cranés, Cra-nes, Cra-nes, Craaaanesss!

Ningú més havia de parlar, però en Basilio Frescales s'havia amorrat al micròfon. Sempre feia cara de burro. Sense pensar-s'ho dues vegades, bordà: era una gran victòria, la que aquell dia es celebrava al poble, concretament al poble de Bellresguard que, amb la seva valentia i la seva astúcia davant l'Administració i la seva burocràcia, havia aconseguit per als nostres joves aquell casal del qual encara s'havien d'arreglar molts errors. Va parlar de la generositat del poble, que havia cedit un terreny que, aplicant les lleis d'ús de costum, els pertanyia, i que per això era seu i només seu; de l'astúcia que havien utilitzat per a fer creure a l'Ajuntament que no volien el casal, i com l'Ajuntament havia picat l'ham i havia cregut que els imposava allò que en realitat ells desitjaven —en Basilio tenia cara de burro i era burro— i que tot això s'havia pogut dur a terme gràcies a les pressions de l'Associació de Veïns... Davant de certs murmurs desaprovatoris, afegí: cosa que era com dir tots els veïns en general, a més d'altres grups de ciutadans dispersos per allà.

A partir d'aquell punt del discurs li sorgí el "jo": jo sabia que ho aconseguiríem, jo em vaig posar a disposició dels veïns, jo he estat al servei del poble, jo m'he sacrificat pel poble, jo he deixat de banda fins i tot la meua feina pel poble, jo sóc el poble, jo sóc el poble...

Uns quants aplaudiren, uns altres xiularen i uns altres representants del que fos també es van matar per agafar el micròfon, aquella hortalissa moderna, entre ells en Belmonte, que udolà criticant que no s'hagués donat feina als aturats d'Ells en les obres de construcció del local. Però si aquests ja no volen treballar, només protestar, mormolà algú. Els altres capitostets parlaren en nom dels seus grups o partits. Tenien poca xerrameca i deixaren anar tòpics sobre la unitat o llegiren missatges d'adhesió a l'acte.

Jo devia ser el més reaccionari dels que hi eren presents. Enyorava una justícia especial com la del *Coyote* o la del *Zorro*, per haver fet callar tots aquells talossos. Ser demòcrata semblava ser cristià, parar l'altra galta. No quedava més remei que ser així, insinuaven els del consell. Sabia que callaven hipòcritament perquè ho exigien el guió i les circumstàncies, però que interiorment es deien: vosaltres parleu i nosaltres farem.

Un dels oradors, *trotsko*, així m'ho va semblar, havia dit: els que s'instal·len al poder es tornen dolents fins i tot sense voler-ho. Dolents, no; durs. Jo havia d'endurir-me. Però com m'havia d'endurir? M'adonava que tothom volia el pastís de l'Ajuntament, aquell pastís que de vegades semblava una castanya. Em venia a les neurones l'acudit ronyós que diu que el matrimoni, de tan sagrat, sempre era objecte de mofes. El matrimoni és una fortalesa en què els que són a dins volen sortir fora i els que són fora volen entrar a dins. L'Ajuntament era un castell en què els que eren a dins no volien sortir fora i

els que eren fora sí que volien ser a dins...

Un dia, en Cranes no ho va poder evitar i preguntà a un dels que més havia cridat contra el casal i que ara s'enorgullia que el seu fill assistís a les activitats que s'hi efectuaven, el perquè d'aquelles dues actituds, a la qual cosa l'altre, sorprès, exclamà: però és que vostè, senyor Cranes, volia fer-nos un casal i nosaltres desitjàvem un club, que és el que vostè, al final, quan ens va entendre, ens va fer. Sí. El casal ostentava un esplèndid rètol: *Club Infantil-Juvenil Bellresguard*. En Cranes va sentir clang! al cap i pensà que li havia caigut a sobre una biga esperpèntica. Sempre es va penedir de no haver-li dit: que potser no és el mateix, cap de meló?